

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade Stratégia Európskej únie v oblasti kozmického priestoru pre bezpečnosť a obranu**[JOIN(2023) 9 final]**

(2023/C 349/23)

Spravodajca: **Maurizio MENSI**Spoluspravodajca: **Jan PIE**

Žiadosť o konzultáciu	Európska komisia, 2. 5. 2023
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny
Prijaté v sekcii	22. 6. 2023
Prijaté v pléne	12. 7. 2023
Plenárne zasadnutie č.	580
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	170/1/1

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV podporuje uznanie bezpečnostného a obranného rozmeru vesmíru Európskou úniou, o čom svedčí aj uverejnenie spoločného oznámenia *Európskemu parlamentu a Rade Stratégia Európskej únie v oblasti kozmického priestoru pre bezpečnosť a obranu* (ďalej len „stratégia“) 10. marca 2023.

1.2. EHSV súhlasí so spomínaným spoločným chápaním nového geopolitického kontextu, ktorý poznačili vážne problémy spôsobené ruskou inváziou na Ukrajinu, ako aj s tým, že vesmírne prostriedky a kozmické služby majú kritický význam a že je potrebné vypracovať opatrenia zamerané na ich ochranu a obranu, čo predstavuje nevyhnutnú etapu pri navrhovaní serióznej celoeurópskej politiky v oblasti kozmického priestoru.

1.3. EHSV súhlasí, že ešte predtým, ako sa posilní odolnosť a ochrana kozmických systémov a služieb, je prioritou identifikácia hrozieb, pričom inštitúcie EÚ musia zabezpečiť, aby do mapovania a vypracovania odporúčaní boli zapojené všetky relevantné subjekty vrátane priemyslu, sociálnych subjektov a občianskej spoločnosti. Vzhľadom na relevantné civilné aplikácie vesmírnych technológií bude dôležité nabádať organizovanú občiansku spoločnosť, aby plne pochopila príslušný verejný záujem a prínosy stratégie pre občanov, čím sa zväčší jej legitimita a posilní verejná podpora.

1.4. EHSV odporúča, aby sa v súčasnom znepokojujúcom geopolitickom kontexte posilnila odolnosť a ochrana kozmických systémov a služieb v Únii. Konštatuje, že hlavnou výzvou v súvislosti s týmto cieľom je schopnosť zvýšiť súčasnú nízku úroveň verejných investícií, zmenšiť ich rozdrobenosť a podporovať prístup založený na európskej pridanej hodnote v kontexte, v ktorom Európa z hľadiska verejných investícií do vesmíru ďaleko zaostáva za USA, Čínou a Ruskom.

1.5. EHSV sa domnieva, že v záujme posilnenia odolnosti a ochrany kozmických systémov a služieb v Únii bude potrebné zaviesť aj opatrenia na podporu technologickej suverenity a odolnosti kritických priemyselných hodnotových reťazcov, aby sa zabezpečila nezávislosť. V tejto súvislosti dôrazne odporúča, aby sa v plnej miere uznala a zdôraznila kľúčová úloha priemyslu pri identifikácii problémov spojených so závislosťou a zmierňujúcich opatrení.

1.6. EHSV chce pripomenúť, že svetoví lídri čoraz viac uznávajú a potvrdzujú spôsob, akým vesmír preniká do života ľudstva a prináša mu pridanú hodnotu. Európsky vesmírny sektor sa v súčasnosti zameriava na riešenie niektorých z najnaliehavejších problémov našich čias, napríklad monitorovaním zmeny klímy, podporou stimulácie technologických inovácií a zabezpečením konkrétnych sociálno-ekonomických prínosov pre každodenný život občanov. Inštitúcie, podniky a občania sa čoraz viac spoliehajú na vesmírne technológie, údaje a kozmické služby v prípade komunikačných, navigačných a polohových systémov, ako aj pozorovania Zeme (napr. okamžité informácie a správy z terénu v prípade

katastrof). Vesmír zohráva kľúčovú úlohu pre občanov, ako aj z hľadiska strategickej autonómie Európy, v rámci globálnej diplomacie, pri budovaní európskej identity a v úsilí inšpirovať a motivovať budúce generácie.

1.7. EHSV veľmi víta myšlienku vytvoriť v budúcnosti „právny predpis EÚ o vesmíre“, ktorý by sa vzťahoval na ochranu, bezpečnosť, udržateľnosť a štandardizáciu a ktorým by sa vymedzil potrebný prístup EÚ k manažmentu vesmírnej prevádzky⁽¹⁾.

1.8. EHSV je presvedčený, že je potrebné, aby v kontexte veľmi silnej závislosti európskeho vesmírneho priemyslu od veľmi obmedzených voľných trhov boli všetky opatrenia týkajúce sa priemyslu (napr. konkurencieschopnosti, kritických technológií, bezpečnosti dodávateľského reťazca) začlenené do rámca súdržnej celoeurópskej priemyselnej politiky.

1.9. EHSV trvá na tom, že aj keď sú potrebné osobitné opatrenia, ktoré môžu byť užitočné pri riešení konkrétnych situácií, tieto opatrenia môžu byť zmysluplné a plne efektívne iba v prípade, že sa v nich bude spájať prispôbena politika obstarávania, ambiciózna a efektívna politika v oblasti výskumu a vývoja a podpora uvádzania vesmírnych technológií a kozmických služieb vyvinutých v Európe na trh, pričom by sa nimi zároveň reagovalo na vývozné trhy, a to predovšetkým prostredníctvom hospodárskej diplomacie.

1.10. EHSV je presvedčený, že ambiciózna, no zároveň jednotná podpora výskumu a inovácií predstavuje základ udržateľnosti vesmírneho sektora a jeho schopnosti slúžiť potrebám verejnej politiky. Aby si Európa udržala svoju pozíciu vo vesmíre a zabezpečila, že jej domáci priemysel bude schopný navrhovať, dodávať a využívať moderné kozmické systémy, potrebuje rozhodnejšiu a jednotnejšiu podporu výskumu a inovácií.

1.11. V oblastiach, v ktorých je kľúčová spolupráca s tretími krajinami, EHSV zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa zachovala európska suverenita a predchádzalo závislosti od krajín mimo EÚ v strategických oblastiach a tiež aby sa podporovala spolupráca a interoperabilita s USA a inými podobne zmýšľajúcimi tretími stranami, pričom by spoločnými pravidlami mali byť reciprocity a vzájomný prospech.

1.12. EHSV sa domnieva, že na stratégiu musia nadviazať konkrétne a rýchle opatrenia, ktoré sa budú týkať cieľného rozpočtu, plánov vykonávania opatrení a vytvárania pracovných miest⁽²⁾. Takýto presný plán musí EÚ navrhnuť v nadväznosti na celoeurópsku koordináciu subjektov zapojených do vesmírnych činností.

2. Kontext

2.1. Zatiaľ čo kríza spôsobená pandemiou ochorenia COVID-19 odhalila nedostatočnú autonómiu a kontrolu Európy, pokiaľ ide o kritickú sieťovú infraštruktúru, invázia Ruska na Ukrajinu ešte urýchlila orientáciu na posilňovanie bezpečnostného a obranného rozmeru vesmíru.

2.2. Na inštitucionálnej úrovni sa to odrazilo dvoma kľúčovými míľnikmi:

2.2.1. Vo Vyhlásení z Versailles, ktoré 11. marca 2022 vydali vedúci predstavitelia Európskej únie v reakcii na ruskú inváziu na Ukrajinu, sa kladie osobitný dôraz na vesmír na účely obranných činností, keďže vedúci predstavitelia EÚ sa predovšetkým dohodli na *posilnení bezpečnostného a obranného rozmeru vesmírneho priemyslu a vesmírnych činností*.

2.2.2. Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu vydala Európska komisia 21. marca 2022 pod vedením vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. V Strategickom kompase sa vesmír označuje za oblasť, v ktorej je čoraz väčšia konkurencia a ktorá má výrazné dôsledky pre obranu, pričom tento dokument má rozsiahly vplyv na európsky vesmírny sektor.

2.3. Tieto iniciatívy EÚ dopĺňajú ďalšie programy spolupráce, napríklad v kontexte zasadnutia Rady ESA na ministerskej úrovni v roku 2022, ktorá navrhla viaceré iniciatívy v oblasti bezpečnosti vo vesmíre a z vesmíru, ku ktorým môžu členské štáty prispieť.

(1) V súlade so stanoviskom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Program Únie pre bezpečnú konektivitu na obdobie 2023 – 2027 [COM(2022) 57 final – 2022/0039 (COD)] a Spoločným oznámením Európskemu parlamentu a Rade: Prístup EÚ k riadeniu vesmírnej prevádzky – Príspevok EÚ k riešeniu globálnej výzvy [JOIN(2022) 4 final] (Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 172), a na tému *Nový vesmír*.

(2) Najmä zamestnanosť žien.

2.4. Invázia Ruska na Ukrajinu nepochybne ukázala rozhodujúci význam vesmíru ako kľúčového aktíva. Vojna tiež ukázala relevantný a určujúci vplyv komerčných aktív ako doplnku k vládnym prostriedkom a stratégiám, čiže aj význam pravidelnej verejno-súkromnej interakcie a spolupráce, najmä pokiaľ ide o technické a prevádzkové spôsobilosti.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. EHSV uznáva absolútne kritický význam vesmíru ako kľúčového argumentu pre nezávislé a informované rozhodovanie a prijímanie opatrení zo strany európskych tvorcov politik, pokiaľ ide o krízové riadenie a bezpečnosť, čo predstavuje nevyhnutnú etapu pri navrhovaní serióznej celoeurópskej politiky v oblasti kozmického priestoru. Vzhľadom na relevantné civilné aplikácie vesmírnych technológií bude dôležité nabádať organizovanú občiansku spoločnosť, aby plne pochopila príslušný verejný záujem a prínosy stratégie pre občanov, čím sa zväčší jej legitimita a posilní verejná podpora.

3.2. Úsilie Európy získať presvedčivú a nespornú autonómiu vo vesmíre v záujme zabezpečenia svojej strategickej autonómie je v súčasnosti realitou a predstavuje spoločnú výzvu pre celý kontinent. EHSV je presvedčený, že všetko úsilie, či už civilné alebo vojenské, národné alebo európske, verejné či súkromné, musí smerovať k efektívnosti a spoľahlivosti pre používateľov z hľadiska bezpečnosti, ako sa zdôrazňuje v akčnom pláne pre synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom⁽³⁾, a preto je potrebné posilniť verejno-súkromné partnerstvá a potenciálne partnerstvá s krajinami, v ktorých panuje podobný názor.

3.3. Čoraz viac hrozí, že noví aktéri, ktorí sa zameriavajú na kozmické systémy, ovplyvnia kritické služby zabezpečované pomocou satelitov. Podľa EHSV je čoraz dôležitejšie, aby rastúci záujem Európy o kozmické služby a jej využívanie týchto služieb sprevádzali opatrenia zamerané na ochranu a obranu vesmírnych spôsobilostí a kozmických služieb, aby sa spoločnosť a hospodárstvo Európy nevystavili ďalším kritickým zraniteľnostiam.

3.4. EHSV je presvedčený, že členské štáty musia plne potvrdiť svoju zodpovednosť a svoj záväzok k svetovému mieru a bezpečnosti posilňovaním svojej slobody konať vo vzťahu k vesmíru a vo vesmíre vychádzajúc zo svojej suverénnej spôsobilosti a svojich prostriedkov, a domnieva sa, že ide o jeden z najpriamejších a najkľúčovejších nástrojov, ktoré majú k dispozícii na to, aby konali a presadili svoj vplyv. Na tento účel musia zaručiť odolnosť svojho vesmírneho priemyslu, ako aj bezpečnosť infraštruktúry v oblasti dodávok a služieb v prospech svojich občanov. V tomto kontexte je zabezpečenie suverénneho a udržateľného prístupu Európy do vesmíru nespornou prioritou.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Prehľad vesmírnych hrozieb

4.1.1. EHSV víta identifikáciu hrozieb, ktoré by mohli spôsobiť narušenie, znehodnotenie alebo zničenie kozmických systémov, a to prostredníctvom vypracovania každoročnej analýzy panorámy vesmírnych hrozieb, ktorá sa považuje za kľúčovú pre pochopenie nepriateľského prostredia, v ktorom sa vesmírna a pozemná infraštruktúra a služby vyvíjajú v súčasnosti a budú vyvíjať v budúcnosti.

4.1.2. EHSV uznáva, že takéto posúdenie by pomohlo predísť tomu, aby citlivé spôsobilosti (vrátane zručností, technológií, prostriedkov a stavebných prvkov) získali potenciálne nepriateľské krajiny alebo organizácie, pričom cieľom je zaručiť európsku správu a kontrolu takýchto spôsobilostí.

4.1.3. EHSV sa domnieva, že Európska komisia a ESVČ musia pri vypracúvaní každoročnej analýzy panorámy vesmírnych hrozieb a identifikácie odporúčaní a opatrení, ktoré z nej vyplývajú, zohľadniť stanoviská a príspevky európskeho vesmírneho priemyslu (veľkých aj malých subjektov), organizácií v oblasti výskumu a technológií a akademickej obce.

4.1.4. EHSV je presvedčený, že takýto postup by súkromnému sektoru umožnil:

a) prácu na nových prioritách v oblasti výskumu a vývoja zameraných na známe hrozby alebo nové typy hrozieb, ktoré by sa mohli objaviť;

⁽³⁾ COM(2021) 70 final.

- b) zvyšovanie informovanosti zákazníkov a inštitucionálnych subjektov, pokiaľ ide o potrebu preventívneho prístupu;
- c) vymedzenie nových európskych noriem, čím by sa prispelo k celosvetovej štandardizácii;
- d) výmenu najlepších postupov medzi verejnými a súkromnými subjektmi;
- e) prispôsobenie „pozemných“ prístupov uplatneniu vo vesmíre.

4.2. Zlepšenie odolnosti a ochrany kozmických systémov a služieb v EÚ

4.2.1. Celounijný bezpečnostný rámec pre ochranu kozmických systémov, výmenu informácií a spoluprácu pri incidentoch týkajúcich sa vesmírnej bezpečnosti

4.2.1.1. EHSV sa domnieva, že globálnymi regulačnými iniciatívami a jednostrannými rozhodnutiami v súvislosti s manažmentom vesmírnej prevádzky sa pre európske subjekty pravdepodobne vytvorí náročné prostredie. Reformy vykonávané mimo Európy by naozaj mohli potenciálne brániť schopnosti európskeho vesmírneho sektora súťažiť za rovnakých podmienok, mohli byť mať vplyv na jeho udržateľnosť a ešte viac ohroziť európsku suverenitu, ktorá je všeobecným cieľom EÚ, pokiaľ ide o vesmír.

4.2.1.2. EHSV je presvedčený, že Európska únia musí využiť príležitosť, aby zaujala popredné miesto v diskusiách a položila základy pre ochranu kľúčovej európskej vesmírnej infraštruktúry a súvisiacich služieb. Ak bude Európska únia proaktívna a bude podporovať spoluprácu členských štátov EÚ namiesto rozdrobenosti, umožní európskemu vesmírnemu sektoru využívať dohodnuté pravidlá a postupy vo svoj prospech a ďalej ich presadzovať na globálnej úrovni. Harmonizovanejší prístup členských štátov, založený na väčšej vzájomnej spolupráci, by podniatil spoločné investície do obrany a priemyslu EÚ v širšom zmysle. V tejto súvislosti by spoločné obstarávanie mohlo zvýšiť efektívnosť na strane dopytu a prispieť ku konkurencieschopnosti a efektívnosti európskeho vesmírneho a obranného priemyslu⁽⁴⁾.

4.2.1.3. EHSV sa domnieva, že posilnenie potenciálu presahujúcich technológií a priemyselných odvetví, ako je letecký a kozmický priemysel a technológie s vojenským aj civilným využitím („dvojité využitie“), by malo veľký vplyv na priemyselný aj vojenský rozvoj EÚ.

4.2.1.4. Pokiaľ ide o bezpečnosť všeobecne a kybernetickú bezpečnosť, EHSV v plnej miere súhlasí s tým, že požiadavka „bezpečnosti už v štádiu návrhu“ je z hľadiska odolnosti kľúčová. Spoločné európske bezpečnostné normy sú takisto kľúčové, pokiaľ sa používajú praktickým spôsobom, keďže cykly vymedzovania a prijímania sú na konkurenčnom trhu, ktorému čelí európsky vesmírny sektor, často príliš dlhé. To znamená, že:

- a) sa musia vypracúvať súbežne s vývojom technológií;
- b) sa musí stanoviť pružný postup osvedčovania;
- c) začlenenie startupov a MSP vďaka ich schopnosti plniť bezpečnostné požiadavky si vyžaduje lepšiu inštitucionálnu podporu a spoluprácu v rámci dodávateľského reťazca;
- d) sa musia vypracovať nové normy.

4.2.1.5. EHSV konštatuje, že smernica o odolnosti kritických subjektov (smernica CER)⁽⁵⁾ a smernica o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v Únii (NIS 2)⁽⁶⁾ sú uplatniteľné iba na úrovni členských štátov a nie na úrovni inštitúcií EÚ. Je presvedčený o tom, že tieto smernice by sa mali uplatňovať na prostriedky vo vlastníctve EÚ.

⁽⁴⁾ Ako sa to zdôrazňuje v stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o posilnení európskeho obranného priemyslu prostredníctvom aktu o spoločnom obstarávaní [COM(2022) 349 final] (Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 168).

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2557 zo 14. decembra 2022 o odolnosti kritických subjektov a o zrušení smernice Rady 2008/114/ES (Ú. v. EÚ L 333, 27.12.2022, s. 164).

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2555 zo 14. decembra 2022 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v Únii, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) č. 910/2014 a smernica (EÚ) 2018/1972 a zrušuje smernica (EÚ) 2016/1148 (smernica NIS 2) (Ú. v. EÚ L 333, 27.12.2022, s. 80).

4.2.2. Posilnenie technologickej suverenity vesmírneho sektora EÚ

4.2.2.1. EHSV plne víta vôľu zamerať sa na zvýšenie rozpočtu Európskeho obranného fondu a programu Horizont Európa, keďže pokiaľ ide o posledné fázy vývoja, zdá sa, že EÚ zatiaľ nebola schopná zosúladiť svoj rozpočet a súvisiace finančné nástroje so svojou deklarovanou ambíciou dosiahnuť požadovanú úroveň pripravenosti pokročilých technológií.

4.2.2.2. V súvislosti s „opätovnou aktiváciou“ spoločnej pracovnej skupiny sa EHSV domnieva, že by sa mal stanoviť jednotný postup, ktorý by viedol k jednej dohodnutej a spoločnej databáze kritických situácií. Dôležitá je, aby sa európsky vesmírny priemysel podieľal na tomto postupe ako kľúčová zainteresovaná strana, pretože zníženie závislosti by mohlo zlepšiť európsku suverenitu rovnako, ako prispieva ku konkurencieschopnosti v oblasti priemyslu.

4.2.2.3. EHSV zaujíma, aké budú úlohy a interakcie spoločnej pracovnej skupiny a Monitorovacieho strediska pre kritické technológie, a vyzdvihuje väčšiu potrebu ich vzájomných synergií.

4.2.2.4. EHSV podporuje vytváranie nových aliancií a dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu týkajúcich sa technológií relevantných pre vesmír a obranu, pretože by mohli prispieť k zvýšeniu úrovne financovania, ako aj k rozvoju a udržateľnosti zdrojov s dvojakým použitím v Európe.

4.2.3. Riešenie rizík pre bezpečnosť vo vesmírnom sektore v EÚ

4.2.3.1. Riešenie rizík pre bezpečnosť vo vesmírnom sektore v EÚ prostredníctvom ochrany jej dodávateľských reťazcov a pravidiel obstarávania, ktoré v plnej miere zaručujú bezpečnosť dodávok, je veľmi vítané.

4.2.3.2. EHSV sa však domnieva, že je kľúčové, aby boli tieto opatrenia všeobecne začlenené do rámca súdržnej a celoeurópskej priemyselnej politiky pre vesmír.

4.2.4. Rozvoj spôsobilostí vrátane autonómneho prístupu EÚ do vesmíru s cieľom zvyšovať odolnosť

4.2.4.1. EHSV súhlasí, že samoochranné misijné zariadenia, responzívne nosné rakety, spôsobilosti získavania informácií o situácii vo vesmíre, údržba na obežnej dráhe a zabezpečený zvrchovaný cloud určený pre kozmické aplikácie sú z hľadiska odolnosti kľúčovými technológiami/spôsobilosťami.

4.2.4.2. EHSV je presvedčený o tom, že pre EÚ by sa mal zabezpečiť dlhodobý nezávislý prístup do kozmického priestoru, keďže Európa nemôže byť závislá od tretích krajín, pokiaľ ide o využívanie jej vesmírnych kapacít a údržbu vlastnej vesmírnej infraštruktúry. V tejto súvislosti je nevyhnutné uplatňovať zásadu európskej preferencie, pokiaľ ide o nosné rakety pre inštitucionálne vypúšťanie objektov do vesmíru.

4.2.5. Reakcia na vesmírne hrozby

4.2.5.1. EHSV sa domnieva, že odhaľovanie hrozieb si vyžaduje vytvorenie plnohodnotnej a autonómnej štruktúry manažmentu vesmírnej prevádzky, ktorá bude okrem iného vychádzať z vytvorenia a podpory financovaných programových línií s cieľom ďalej rozvíjať európske spôsobilosti manažmentu vesmírnej prevádzky (dohľad nad kozmickým priestorom a sledovanie tohto priestoru, získavanie informácií o kozmickej doméne), a urýchlenie zavádzania komerčne perspektívnych, konkurencieschopných a škálovateľných európskych spôsobilostí dohľadu nad kozmickým priestorom a sledovania tohto priestoru a manažmentu vesmírnej prevádzky⁽⁷⁾.

4.2.5.2. V tomto zmysle EHSV plne súhlasí s tým, že sa v spoločnom oznámení kladie silný dôraz na spôsobilosti získavania informácií o kozmickej doméne, a to za predpokladu, že sa v jednotlivých fázach vychádza nielen z európskych spôsobilostí a zo spôsobilostí členských štátov EÚ, ale aj z podpory, odborných znalostí a spôsobilostí priemyslu.

(7) V súlade so stanoviskom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Program Únie pre bezpečnú konektivitu na obdobie 2023 – 2027 [COM(2022) 57 final – 2022/0039 (COD)] a Spoločným oznámením Európskemu parlamentu a Rade: Prístup EÚ k riadeniu vesmírnej prevádzky – Príspevok EÚ k riešeniu globálnej výzvy [JOIN(2022) 4 final] (Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 172), a na tému *Nový vesmír*.

4.2.5.3. EHSV podporuje úsilie členských štátov EÚ o dôslednú koordináciu na úrovni EÚ v záujme podpory cieľa väčšej európskej otvorenej strategickej autonómie v súlade s alianciou transatlantického partnerstva, spoluprácou s kľúčovými strategickými partnermi, ako sú USA a Spojené kráľovstvo, záväzkom na multilaterálnej úrovni a prípadne v záujme prípravy spôsobilostí na úrovni EÚ.

4.2.5.4. EHSV uznáva význam vesmírnych cvičení, keďže vzájomná koordinácia Európanov by mala byť intenzívnejšia a efektívnejšia a mala by mať väčšiu váhu vo vzťahu k našim spojencom, najmä USA. To predpokladá vytvorenie spoločnej kultúry vesmírnych operácií.

4.2.6. Zlepšenie využívania vesmíru na účely bezpečnosti a obrany

4.2.6.1. EHSV súhlasí, že zlepšenie príspevku vesmíru k európskym obranným spôsobilostiam takisto znamená opierať sa o hlavné európske programy, ktoré už existujú, a zlepšovať ich doplnením bezpečnostného a obranného rozmeru.

4.2.6.2. EHSV zdôrazňuje, že rozšírenie programu Copernicus zamerané na bezpečnostné spôsobilosti by znamenalo významné zvýšenie počtu cieľov programu, čo by sa malo starostlivo posúdiť najmä vzhľadom na súvisiace riziká pre kapacity financovania programu Copernicus a jeho súčasnú politiku otvoreného prístupu.

4.2.6.3. EHSV zdôrazňuje dôležitosť príspevku stratégie k Európskej zelenej dohode a súvisiaceho priemyselného prostredia. Predovšetkým program Copernicus, ktorý je celosvetovo uznávaný, pokiaľ ide o monitorovanie zmeny klímy a životného prostredia, sa priamo podieľa na boji proti zmene klímy a hľadaniu riešení v tejto súvislosti, ako aj na posilňovaní úlohy Európy na svetovej scéne. Keďže program Copernicus sa stal celosvetovo akceptovaným štandardom kvality snímok a údajov na vedeckej úrovni, musí sa ďalej podporovať, pričom sa nesmie poľaviť v ambíciách.

4.2.6.4. Pokiaľ ide o IRIS², EHSV vyjadruje veľkú podporu tomuto programu, ktorý prispeje k tomu, aby EÚ zostala vedúcim medzinárodným aktérom so slobodou konať v kozmickej doméne.

4.2.6.5. EHSV je presvedčený, že je potrebné, aby v kontexte veľmi silnej závislosti európskeho vesmírneho priemyslu od veľmi obmedzených voľných trhov boli všetky opatrenia týkajúce sa priemyslu (konkurencieschopnosti, kritických technológií, bezpečnosti dodávateľského reťazca atď.) začlenené do rámca súdržnej celoeurópskej priemyselnej politiky.

4.2.6.6. EHSV chce zdôrazniť, že vesmírny sektor je inovátny a neprestajne sa vyvíja. V záujme zabezpečenia konkurencieschopnosti európskych vesmírnych činností si rozvoj odborných zručností vyžaduje sústavné prispôbovanie a zlepšovanie. Keďže trendy nábora v tomto odvetví boli v posledných rokoch silné a očakáva sa, že v blízkej budúcnosti také aj zostanú, je potrebné, aby ich ďalej sprevádzali konkrétne opatrenia, ako je zriadenie vesmírnej akadémie EÚ.

4.2.7. Nadväzovanie partnerstiev pre zodpovedné správanie vo vesmíre

4.2.7.1. EHSV súhlasí, že z hľadiska zaistenia bezpečného, udržateľného a spoľahlivého využívania kozmických spôsobilostí sú kľúčové partnerstvá a spoločné podniky s inými regiónmi, subjektmi a podobne zmýšľajúcimi tretími stranami.

4.2.7.2. Spolupráca má kľúčový význam, EHSV však upozorňuje, že jej nevyhnutnou súčasťou by malo byť zachovanie európskej suverenity a autonómie a zároveň by sa mala podporovať spolupráca a interoperabilita s USA a inými podobne zmýšľajúcimi tretími stranami, pričom spoločnými pravidlami by mali byť reciprocita a vzájomný prospech.

V Bruseli 12. júla 2023

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE